

แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

GUIDELINES FOR DEVELOPING STUDENT ASSISTANCE SYSTEM IN LEARNING LOSS WITHIN SCHOOLS UNDER NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

อินทอร วังทะพันธ์* นาวิ อุดร และ ชาญวิทย์ หาญรินทร์

Intuon Wangtapan*, Nawee Udom and Chanwit Hanrin

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม 48000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University,
Nakhon Phanom 48000, Thailand

*Corresponding Author: E-mail: intuonwangtapan@gmail.com

รับบทความ 5 มีนาคม 2567 แก้ไขบทความ 15 มีนาคม 2567 ตอรับบทความ 18 มีนาคม 2567 เผยแพร่บทความ ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 4) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครู จำนวน 211 คน รวมทั้งสิ้น 239 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเป็นไปได้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified})

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 3) ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 4) ผลการประเมินแนวทางพัฒนา โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สภาพที่พึงประสงค์, แนวทางพัฒนา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the current and desired conditions concerning student assistance systems in learning loss, 2) assess the needs for operating student assistance systems in learning loss, 3) develop guidelines for student assistance systems in learning loss, and 4) assess the suitability and possibility of the proposed guidelines for developing student assistance systems in learning loss within schools under Primary Educational Service Area Office Nakhon Phanom 1. The sample, selected through a multi-stage random sampling, consisted of 239 participants, including 28 school administrators and 211 teachers. The research tools comprised a set of questionnaires, an interview form, and a feasibility assessment form. The sample size determination was also calculated using percentage criteria. Statistics for data analysis include mean, average, percentage, standard deviation, and the priority needs index (PNI_{Modified}).

The research results revealed that: 1) The current conditions of the student assistance systems in learning loss were overall at a high level, while desired conditions were rated overall at the highest level, 2) The needs for developing student assistance systems in learning loss were higher than the overall values in four aspects: Knowing Students Individually, Student Promotion, Student Development and Support, and Student Screening, and 3) the proposed guidelines for student assistance systems in learning loss under Primary Educational Service Area Office Nakhon Phanom 1, were overall at a high level and, 4) the guidelines for developing student assistance systems in the learning loss, were overall appropriate at a high level with the highest level of feasibility.

Keywords: Desirable Conditions, Development Guidelines, Student Assistance System, Learning Loss

บทนำ

สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยนั้นส่งผลให้วงการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นผลได้ชัดเจน คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในปีการศึกษา 2564 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนไว้ 5 รูปแบบ ตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน คือ ON-AIR, ONLINE, ON-DEMAND, ON-HANED และ ON-SITE โดยไม่จำเป็นว่าโรงเรียนที่เปิดเรียนต้องใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์เพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่อย่างไรก็ตามจากการประเมินสถานการณ์ด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของโควิด-19 พบว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับการเรียนในห้องเรียนทำให้เด็กเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมของผู้ปกครอง การขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน จนทำให้เกิดความเครียดทั้งผู้เรียนและผู้สอน (ภูมิศรัณย์ ทองเหลี่ยนนาค, 2564, ออนไลน์)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ โดยกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมและทันการณ์ และได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 3)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว เห็นได้ว่าการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและบริหารสถานศึกษา แต่เนื่องจากหลังสถานการณ์ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ปัจจุบันสถานศึกษาจึงต้องหาแนวทางพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรม เพื่อพัฒนาบุคลากร ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย สติปัญญาและจิตใจต่อไปดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อให้มีการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ ให้เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือ ค้ำครองห่วงใย เพื่อความปลอดภัยของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566, หน้า 1-4)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

4. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่มีระบบแบบแผนขั้นตอนที่ชัดเจนในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มุ่งเน้นในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในภาวะของการเสียโอกาสในการเรียนรู้ การเสื่อมถอยความรู้ที่มีอยู่เดิม มีผลทำให้ทักษะต่าง ๆ ที่เด็กควรจะได้รับ การพัฒนาความรู้ไม่เป็นไปตามช่วงวัย อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวของนักเรียนประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจจนเด็กบางคนไม่ได้ศึกษาต่อ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง วิธีการที่สามารถทำให้ครูเข้าถึงนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นประกอบด้วย การจัดทำทะเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์นักเรียน และการเยี่ยมบ้านลงพื้นที่เพื่อเห็นสภาพปัญหาจริง หากพื้นที่ใดไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้ เราก็จะมีผู้ปกครองอาสาอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เข้าไปทำหน้าที่แทน เป็นต้น ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เก็บข้อมูลและอุปกรณ์เคลื่อนที่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลนักเรียนเกี่ยวกับด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้วยระบบออนไลน์ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย อาทิ แบบประเมินนักเรียน โดยอาศัยเทคโนโลยีเก็บข้อมูลอุปกรณ์เคลื่อนที่และเทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ สามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจการส่งเสริม หรือวางแผนให้การช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง แนวทางในการดำเนินการในการส่งเสริมนักเรียนให้เข้ากับสถานการณ์ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ลักษณะการจัดการเรียนการสอนทางไกล หรือ on-site หรือเรียนรู้ผ่านกล่องการเรียนรู้ Learning Box การจัดการเรียนการสอนรายบุคคล ทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ซึ่งผู้ปกครอง และครูอาสาชุมชนเป็นผู้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก โดยใช้สื่อจากตัวอย่างกิจกรรม ใบความรู้ ใบงาน และใช้เทคโนโลยีเก็บข้อมูล อุปกรณ์เคลื่อนที่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ช่วยส่งเสริมการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดประชุมผู้ปกครองในรูปแบบออนไลน์และสามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ

การแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน หมายถึง การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ต้องดูแลช่วยเหลือเอาใจใส่นักเรียน อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม ซึ่งสามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ใช้ได้คือ เทคโนโลยีเก็บข้อมูล อุปกรณ์เคลื่อนที่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง ด้านการเรียน ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ครูที่ปรึกษาร่วมกับงานแนะแนว งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการคัดกรองทางจิตใจและอารมณ์ และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ด้านความปลอดภัย สถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการคัดกรองนักเรียนหรือผู้เข้ามาในโรงเรียนเบื้องต้น เช่น เครื่องวัดอุณหภูมิ หรือกล้องวงจรปิด

การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการที่มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนของเด็กในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในเบื้องต้น โดยการส่งต่อครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน สรุปรายชื่อส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้น จากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง โดยการส่งต่อข้อมูลและบันทึกข้อมูลผ่านเทคโนโลยี เก็บข้อมูล อุปกรณ์เคลื่อนที่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ใช้เทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่

แนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง วิธีดำเนินงานของโรงเรียนที่จะทำให้นักเรียนดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิด การวิจัย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก และการส่งต่อ ให้ดีกว่าเดิมซึ่งได้จากการสอบถาม ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สุวิมล ว่องวาณิช (2558, หน้า 62) ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่าหมายถึง กระบวนการการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็นโดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome Gaps) จากนั้น นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลง

อะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

มยุรี สาริบุตร (2560, หน้า 291) การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากขาดการสนับสนุนปัจจัยความสำเร็จ ที่เอื้อต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและปัจจัยที่ยังไม่สอดคล้องกับการความต้องการ เช่น การบริหารจัดการเชิงนโยบาย ของสำนักงานเขตพื้นที่ขาดข้อมูลสารสนเทศ ความร่วมมือ สื่อสนับสนุน จึงควรหาแนวทางในการจัดปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างแท้จริง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนประถมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการจัดปัจจัยความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) การร่วมมือจากผู้บริหารและชุมชน 2) การสนับสนุนจากหน่วยงาน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) ความพอเพียงของทรัพยากร 5) ความพร้อมของบุคลากร 6) การคัดกรองนักเรียน 7) การส่งต่อนักเรียน

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (2563, หน้า 2) ได้กล่าวว่า ครูต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวมโดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม สถานศึกษาต้องจัดระบบงาน กิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม เด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และดูแล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564, หน้า 3) กล่าวถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่กำหนดแบบแผน ขั้นตอนอย่างชัดเจนในการ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือนักเรียน ให้ประสบความสำเร็จทางการเรียน และให้ได้รับการพัฒนา ส่งเสริมอย่างรอบด้าน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

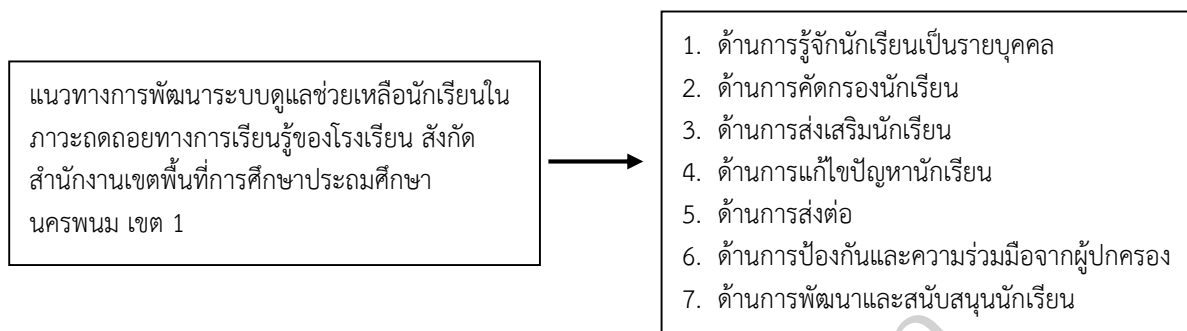
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565, หน้า 13) ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) หรือการสูญเสียการเรียนรู้ เป็นคำที่ถูกกล่าวถึง และได้รับความสนใจเป็นอย่างมากตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 หรือที่รู้จักกัน COVID-19 แต่ในความเป็นจริงแล้วภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้มีมาอย่างยาวนานภายใต้อิทธิพลจากสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ โดยการกระทำของบุคคล หรือโดยระบบการศึกษาที่ล้วนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสิ้น ดังนั้น การทำความเข้าใจลักษณะของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่ชัดเจนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะนำไปสู่การหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

Sánchez-Elvira Paniagua and Simpson (2018, Online) ได้กล่าวว่าการช่วยเหลือและการสนับสนุนนักเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ พัฒนาทัศนคติ ด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วม และให้การช่วยเหลือ ให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้ โดยที่ไม่รู้สึกแค้นแค้น ทำให้นักเรียนสามารถจัดการกับชีวิตและตั้งเป้าหมายของตนเอง ลดพฤติกรรมที่ต่อต้านต่อกฎระเบียบ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 7 ด้าน จากกรมสุขภาพจิต (2551ก, หน้า 10), สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2559, หน้า 13–21), สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556, หน้า 35), ญัฐริน เจริญเกียรติบรร (2557, หน้า 228), ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (2563, หน้า 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566, หน้า 3), อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ บุญจักรวาล รอดบำเรอ, และเสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2559, หน้า 231–232), โรงเรียนหนองจอกวิทยา (2559, ออนไลน์), มยุรี สาริบุตร และอุทัย ภิรมย์ริน (2560, หน้า 291), โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา (2562, ออนไลน์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ กรมสุขภาพจิต (2551ก, หน้า 10), สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2559, หน้า 13–21), สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556, หน้า 35), ญัฐริน เจริญเกียรติบรร (2557, หน้า 228), ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (2563, หน้า 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566, หน้า 3), อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ บุญจักรวาล รอดบำเรอ และเสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2559, หน้า 231–232), โรงเรียนหนองจอก

วิทยา (2559, ออนไลน์), มยุรี สาริบุตร และอุทัย ภิรมย์รัตน์ (2560, หน้า 291), โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา (2562, ออนไลน์) โดยผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 7 ด้าน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางแผนการวิจัย และดำเนินการวิจัยไว้เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน ตามกรอบแนวคิด 7 ด้าน โดยเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 239 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 – 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาคำนวณหาค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง โดยการใช้สูตร Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เพื่อเป็นการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิด 7 ด้าน ได้แก่ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 2 การร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 และการวิเคราะห์ข้อมูลตามเอกสารจากบทที่ 2 เกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิดทั้ง 7 ด้าน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 2,388 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 273 คน ครู 2,115 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 239 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 40) จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 28 คน ครูผู้สอน จำนวน 211 คน และได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 239 คน

2. ข้อมูลแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 39 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับประยุกต์ใช้แบบ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เป็นแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .57–.83 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้รับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชื่อ-สกุล ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา สถานที่ทำงาน วันที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Form) ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Form) จากสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 239 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์กลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Form) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 5 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1

- ร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ย (Mean)
- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- การลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 275–279)

$$PNI_{Modified} = (I - D)/D$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ คือ ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

I คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพที่พึงประสงค์

D คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 2

- ประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)
- ค่าเฉลี่ย (Mean)
- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 รายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาระบบดูแลนักเรียน ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.98	.50	มาก	4.54	.27	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.93	.37	มาก	4.41	.26	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.04	.58	มาก	4.59	.28	มากที่สุด
4. ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน	4.20	.54	มาก	4.57	.30	มากที่สุด
5. ด้านการส่งต่อ	4.28	.53	มาก	4.62	.25	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันและความร่วมมือจากผู้ปกครอง	4.14	.55	มาก	4.50	.26	มาก
7. ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน	4.07	.48	มาก	4.60	.33	มากที่สุด
รวม	4.10	.36	มาก	4.55	.18	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.93-4.28$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 การส่งต่อ ($\bar{X} = 4.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน และ ระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ($\bar{X} = 4.41-4.62$) โดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.41$)

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.98	4.54	.141	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.93	4.41	.122	4
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.04	4.59	.136	2
4. ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน	4.20	4.57	.088	5

ตาราง 2 (ต่อ)

การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
5. ด้านการส่งต่อ	4.28	4.62	.079	7
6. ด้านการป้องกันและความร่วมมือจากผู้ปกครอง	4.14	4.50	.087	6
7. ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน	4.07	4.60	.130	3
รวม	4.10	4.55	.110	–

จากตาราง 2 พบว่า การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมมีค่าเท่ากับ .110 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากค่าสูงสุดไปค่าต่ำสุด ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{Modified} = .141$) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{Modified} = .136$) ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน ($PNI_{Modified} = .122$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{Modified} = .122$) ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน ($PNI_{Modified} = .088$) ด้านการป้องกันและความร่วมมือจากผู้ปกครอง ($PNI_{Modified} = .087$) และด้านการส่งต่อ ($PNI_{Modified} = .079$)

ตาราง 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

แนวทางการพัฒนาระบบดูแลนักเรียน ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.05	.48	มาก	4.58	.27	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.00	.36	มาก	4.49	.28	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.09	.54	มาก	4.66	.27	มากที่สุด
4. ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน	4.25	.49	มาก	4.66	.27	มากที่สุด
5. ด้านการส่งต่อ	4.3	.50	มาก	4.67	.22	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันและความร่วมมือจากผู้ปกครอง	4.19	.52	มาก	4.59	.27	มากที่สุด
7. ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน	4.18	.47	มาก	4.63	.31	มากที่สุด
รวม	4.16	.33	มาก	4.61	.16	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.00-4.33$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ด้าน ($\bar{X} = 4.58-4.67$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.67$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.58$) ระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.49$)

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ โดยกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนด นโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ปกป้อง ค้ำครอง อย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมและทันการณ์ และได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 3)

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน และ ระดับมาก จำนวน 2 ด้าน โดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรในโรงเรียนล้วนต้องทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะความสามารถ มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี คนที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติสุข ตามเจตนารมณ์และเป้าประสงค์ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนั้น ครูจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทำงาน ที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียนในทางส่งเสริม พัฒนาการ ป้องกันแก้ไขและให้ความช่วยเหลืออย่างสอดคล้องประสานผลกลมกลืนไปกับการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 หน้า 6)

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน และ ด้านการคัดกรองนักเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564–2565 ด้านความปลอดภัย ไว้ว่า พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ด้านโอกาส พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน ให้ได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน ด้านคุณภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านประสิทธิภาพ พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานมีนวัตกรรมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัยและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, หน้า 1–2)

3. แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 แนวทางพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ

ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมวด 1 มาตรา 6) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (หมวด 4 มาตรา 22) ให้โรงเรียนจัดการประเมินนักเรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติฉบับนี้ มีเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐาน ในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแล ให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา ซึ่งระบุไว้ ดังนี้ หมวด 2 มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้นับถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 1)

ด้านการคัดกรองนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัด จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบวงจรได้มาตรฐาน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาย การจัดกิจกรรมพัฒนาและการส่งต่อ โดยมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมประชุมชั้นเรียน และกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2564, หน้า 172)

ด้านการส่งเสริมนักเรียน สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยนั้นส่งผลให้ทางการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นผลได้ชัดเจน คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในปีการศึกษา 2564 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนไว้ 5 รูปแบบตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน คือ ON-AIR, ONLINE, ON-DEMAND, ON-HANED และ ON-SITE โดยไม่จำเป็นว่าโรงเรียนที่ปิดเรียนต้องใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์เพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่อย่างไรก็ตามจากการประเมินสถานการณ์ด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของโควิด-19 พบว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับการเรียนในห้องเรียนทำให้เด็กเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมของผู้ปกครอง การขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน จนทำให้เกิดความเครียดทั้งผู้เรียนและผู้สอน (ภูมิศรัณย์ ทองเหลื่อมนาท, 2564, ออนไลน์)

ด้านการแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และการดำรงอยู่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความต้องการของคนในสังคมทุกรูปแบบ ทำให้คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรงและเต็มไปด้วยสถานการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนนอกจากนี้การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่สังคมไทยด้วยกระบวนการทางทุนนิยมและบริโภคนิยม ในขณะที่วัฒนธรรมดั้งเดิมนับวันแต่จะอ่อนแอลง ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าว จนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และความล้มเหลวทั้งทางด้านการเรียน และความไม่มั่นคงในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 1)

ด้านการส่งต่อ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครองชุมชนผู้ บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ โดยกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมและทันการณ์ และได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 3)

ด้านการป้องกันและความร่วมมือจากผู้ปกครอง สืบเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 อย่างต่อเนื่องทั่วโลกตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 ส่งผลกระทบบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งด้านการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องปิดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างรุนแรงนั้น สถานศึกษาต้องปิดอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีการศึกษา ส่งผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปรับตัว ปรับบทบาท และปรับรูปแบบ วิธีการเรียนการสอน ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด-19 สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างปลอดภัยจากโรคระบาด ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่เป็นแบบทางไกลหรือออนไลน์เพื่อทดแทนการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ปกติและผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนรู้อยู่ที่บ้าน ที่พักตามมาตรการป้องกันโรคภาวะวิกฤติดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นระยะเวลา 2 ปีมาแล้ว เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ทั้งต่อครูผู้เรียน ผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวม ทำให้เห็นจุดอ่อนที่ชัดเจนของระบบการศึกษาไทยในการรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565, หน้า 1)

ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบวงจรได้มาตรฐาน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาและการส่งต่อ โดยมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมประชุมชั้นเรียน และ กิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2564, หน้า 172)

4. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ระดับมากจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

ได้แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ควรนำแนวทางพัฒนาซึ่งเป็นผลจากการวิจัยไปใช้ดำเนินการในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาและนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเกิดนวัตกรรมทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป และผลการประเมินแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียน และบูรณาการแบบสหวิทยาการเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกเชื่อมโยงกำหนดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การคัดกรองนักเรียน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน และ ระดับมาก จำนวน 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 การส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 แนวทางพัฒนา (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน (4) ด้านการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (5) ด้านการส่งต่อ (6) ด้านการป้องกันและความร่วมมือจาก

ผู้ปกครอง (7) ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน และความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้ผู้บริหารสามารถนำไปพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน ครูและนักเรียน หรือการบริหารงานในระดับต่าง ๆ ตามบริบทที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งสามารถช่วยกำหนดทิศทางหรือวางแผนการทำงานได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสามารถเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับต่ำสุด และ การส่งต่อนักเรียน เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูควรได้รับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และกระตุ้นให้ครูสร้างนวัตกรรมเพื่อให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการพัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลผ่านระบบเว็บไซต์ขึ้น (Web Application) เพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และเพื่อให้กลุ่มบริหารงาน กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู นำข้อมูลไปใช้สำหรับการจัดสรรงบประมาณ การจัดทุนการศึกษา การวิเคราะห์ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีเก็บข้อมูล (Cloud Computing) สำหรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ โดยการนำกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน และ ด้านการคัดกรองนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยด้วยวิธีการใหม่ ๆ สร้างแนวปฏิบัติให้จับต้องได้ ในรูปนวัตกรรมหรือโมเดล กำหนดวิธีปฏิบัติ พันธกิจ บทบาทหน้าที่ให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาให้ชัดเจนเป็นแบบอย่างให้ครูได้เชื่อมั่นในการที่จะสร้างนวัตกรรมไปแก้ปัญหาในชั้นเรียนต่อไป

1.3 ควรนำแนวทางพัฒนาซึ่งเป็นผลจากการวิจัยไปใช้ดำเนินการในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ได้รับการพัฒนาและนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเกิดนวัตกรรมทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

2.3 นำผลการวิจัยไปขยายผลกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และหน่วยงานการศึกษาอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี้ยมนาค. (2564). *สำรวจผลกระทบหลัง COVID-19 จุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการศึกษาโลก*. เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/>. 3 มีนาคม 2566.
- มยุรี สาริบุตร และอุทัย ภิรมย์รัตน์. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(2), 289-303.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (2563). (ร่าง) *คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (ฉบับพัฒนา พ.ศ. 2563). กรุงเทพฯ: ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2563ก). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2563ข). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนประจำปี 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2564). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนประจำปี 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2566). *คู่มือการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. (2565). *คู่มือนวัตกรรม NKP ONEสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. นครพนม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565ก). *มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้*. สมุทรปราการ: บริษัท เอส.บี.เค.การพิมพ์.
- Angeles Sánchez-Elvira Paniagua and Ormond Simpson. (2018). Developing Student Support for Open and Distance Learning: The EMPOWER Project, *Journal of Interactive Media in Education*, 9(1), 1-10.